

Uusi Seelanti 23.11. - 12.12.2004

Antti Karppi

Eteläisen pallonpuoliskon vuodenajat huomioon ottaen marraskuun loppu - joulukuun alku on yksi parhaita ajankohtia matkustaa Uuteen Seelantiin. Kesä on alkanut ja sään pahimmat oikut ovat ohi. Enimmät pesimälajit ovat saapuneet ja linnut ovat parhaissa puvuissaan. Kolikon käänttöpuoli on, että Antarktiksien linnut ovat palanneet pesimään syvään etelään vietettyään talven uuden Seelannin vesillä eikä niitä ole juurikaan toivoa nähdä.

Pohjoissaari ja Eteläsaari ovat yhteensä n. 2000 km päästä päähän, alle kolmessa viikossa ei parhaita paikkoja juuri ehdi koluamaan. Maa on sinänsä helppo kohde, kaikki puhuvat englantia, tiet ja palvelut hyviä (tosin liikenne Englannin mallisesti vasemmalla puolella) ja vielä euron vahvuus huomioon ottaen halpakin (tuolloin 1EUR = 1,9NZD). Esim. bensa maksoi vain n. EUR 0,6 / litra. Kaikki tarvittavat varaukset voi tehdä vaivatta netin kautta Suomesta käsin.

Minulla oli käytössä vuokra-auto sekä Pohjois- että Eteläsaarella, Toyota Corolla 1,8 Aviksesta hankittuna.

Päiväperushinta Eteläsaarella oli NZD 46. Jos lisävarusteita tarvitsee, hinta tietenkin nousee. Vuokraus onnistuu helposti Aucklandin tai Christchurchin lentokentältä, kumpi maahantulopaikka onkin. Jos on liikkeellä useamman hengen voimin, kannattaa harkita matkailuauton vuokraamista. Niitä on tarjolla paljon ja leirytympaikoja riittää kaikkialla. Lisää joustavuutta entisestään.

Hankin varan vuoksi kansainvälisen ajokortin, mutta sitä ei vuokrattaessa kysytty. Autoliiton kotisivujen mukaan Uudessa Seelannissa kuitenkin saatetaan sitä vaatia.

Vaikka kesä olikin jo alkanut, olivat kelit aika ajoon kylmiä tai erittäin tuulisia, varsinkin Eteläsaarella. Mukaan on syytä ottaa pitkä aluskerrasto ja muutenkin lämmintä. Eteläsaarella olivat goretex-housut ja -takki käytössä yli puolet ajasta.

Matkaa varten hankin seuraavat kirjat:

- **The Field Guide to Birds of New Zealand** / Heather & Robertson, revised edition 2000. Kuvat eivät ole parasta luokkaa (lentokuvia puuttuu, värit eivät aina kohdallaan), mutta ainoa vaihtoehto. Sekä kovakantinen että pehmeäkantinen versio. Jälkimmäinen on ohut; vain kuvat, kartat ja peruskuvaukset.
- **Birds of New Zealand – Locality Guide** / Chambers, updated edition 2000. Sisältää lajien kohdalta esiintymispaikkalistat ja ajo-ohjeet. Lisäksi lopussa ovat paikkakohtaiset lajilistat. Jotain pikkuvirheitä ajo-ohjeissa, paikallisten harrastajien mukaan peruspaikkojakin jäänyt ulkopuolelle. Kuitenkin hyvä väline suunnitteluun. Edellisessä painoksessa (1998) kuulemma myös kartat ajo-ohjeista, tästä painoksesta ne puuttuvat, mutta kirjoitetut reittikuvaukset olivat enimmäkseen riittäviä.

- **Where to watch Birds in Australasia & Oceania** / Wheatley 1998. Uuden Seelannin osuus kattaa tärkeimmät paikat. Mm. mustapitkäjalan löytämispaikka oli tässä opuksessa, ei Chambersin kirjassa.
- **Lonely Planet Guide to New Zealand**. Käyttökelpoista tietoa kaikesta mahdollisesta, jossain määrin jopa lintupaikoista: majoitus, autonvuokraus, lauttayhteydet jne.
- **New Zealand Road Atlas / Hema Maps 2004**. Tämän hankin Aucklandin lentokentän kirjakaupasta. Vaihtoehtoja löytyy. Tämä ja Chambersin kirja yhdistettyinä riittivät kaikkien haluamieni paikkojen löytämiseen.

Lisäksi kävin läpi lukuisia NZ lintumatkaraportteja ulkomaisilta lintuharrastajien kotisivuilta (mm. Ruotsin Club 300 www.club300.se jne.)

Ennakkovarausten tarpeesta

Lonely Planet Guiden ja monien matkaraporttien mukaan ennakkovaroituksia pitäisi tehdä vähän asiasta kuin asiasta. Näin toiminkin, mutta paikan päällä olisi itse asiassa saanut hoidettua kaikki varaukset kolmea lukuun ottamatta, jotka on syytä tehdä ainakin kuukautta etukäteen:

– majoitus Tiritiri Matangin saarella. Tutkimusasemalla on vain puolen tusinan verran majoituspaikkoja ja nämä syytä varata etukäteen. Pikkukiiviä ei saa hoidettua ellei jää saarelle yöksi. Varaukset: tiritirimatangifb@doc.govt.nz.

– ruskokiivin bongaus Ocean Beach'illä Stewart Islandilla. Ainoa pomminvarma tapa nähdä minkään lajin kiivi. Matkoja tehdään sään salliessa joka toinen päivä ja mukaan sopii vain 15 henkeä. Varaukset: phildismith@xtra.co.nz

– lennot Stewart Islandille (lauttapaikkoja saa OK, mutta kovemmallalla kelillä tämä reissu on kuulemma meritaudille alttiiden painajaisuni) hoidetaan 9-paikkaisella koneella pari kertaa päivässä, ja varsinkin viikonloppuina voi olla erittäin täyttä. Varaukset: sif@xtra.co.nz.

Lento Invercargillista Obaniin ja takaisin. Huom. Matkatavaraa saa koneeseen vain 15 kg ja kaikki punnitaan. Meno-paluu -lento oli NZD 145; hinta on halvempi, jos ei lennä viikonloppuna.

Joulunpyhien aikaan ja jälkeen turisteja tulee kuulemma enemmän. Silloin ennakkovarausten tarve lienee suurempi.

Matkakertomus

Uuden Seelannin kotoperäiset linnut on alleviivattu. Suomenkielisten nimien lähteenä on käytetty SLY:n lintunimilistää, mutta viime kädessä taksonomia on Howard & Mooren Complete Checklist of the Birds of the World, 3rd Editionin mukaisesti. [Englanninkieliset](#)

nimet on otettu em. Field Guidesta sen käyttämisen helpottamiseksi (eroavat Howard & Moore'sta useiden lajien osalta, kuten kirjan latinankieliset nimetkin).

Kaikki eurooppalaiset peruslinnut, paitsi räyskä, nokikana, silkkiuikku ja pikkuhuitti, ovat tuontitavaraa saarille; pohjoisen kahlaajat ja lokkilinnut ovat talvehtijoita.

23. marraskuuta: Auckland - Miranda

Perille 29 tunnin lennon jälkeen Aucklandiin kello 14 huuteissa. Olin varannut Pohjoissaarelle vuokra-auton etukäteen ja sain sen sutjakkaasti lentokentältä. Ostin samalla tie-atlaksen. Parkkipaikalla näkyi reissun ensimmäinen elis, etelänselkälökki (Dominican gull, *Larus dominicanus*). Lisäksi varpusia.

Väsytti, vaan nokka kohti parin kilometrin päässä kentästä olevaa Mangeren vedenpuhdistamoa. Sohlasin ajo-ohjeet ja päädyin muutama kilometriä pohjoisemmas merenrannalle Mengere Bridgen sillan yli Hillsborough Bayn lahden rannalle. Laskuvesi oli matalalla ja lintuja oli täälläkin hyvin. Kaunomerimetsoja (Pied shag, *Phalacrocorax varius*), kymmenittäin valkonaamahaikaroita (White-faced heron, *Egretta novaehollandiae*), eteläsaarenmeriharakoita (South Island pied oystercatcher, *Haematopus finschi*) ja pitkäjalkoja (Pied stilt, *Himantopus himantopus*, alalaji *leucocephalus*). Myös hopealokki (Red-billed gull, *Larus novaehollandiae*) oli yleinen.

Tämän jälkeen löysin tieni Mangeren puhdistamoon ja sain helposti luvan mennä alueelle puhdistamon toimistosta. Toimiston parkkipaikalta löytyi kottaraisia, laulurastaita, mustarastas, tiklejä ja pihamainoja (Common mynah, *Acridotheres tristis* - aasialainen tuontilintu). Tuuli oli navakka kun pääsin rannalle, vaan rantaniityiltä löytyi heti kiurujen lisäksi kymmenittäin sulttaanikanoja (Purple swamphen, *Porphyrio porphyrio*) ja mustajoutsenia (Black swan, *Cygnus atratus*, tuontilaji Australiasta). Myös naamiohyppä (Masked lapwing, *Vanellus miles*) ja australiansuohaukka (Australasian harrier, *Circus approximans*) tulivat ilahduttamaan. Vesialtaat oli suurelta osin kuivatettu ja linnut aika etäällä. Raskas Gitzon jalkakaan ei auttanut pitämään putkea vakaana navakassa tuulessa. Kahlaajat olivat enimmäkseen punakuireja ja isosirrejä, mutta lisäksi löytyi yksi australiankapustahaikara (Royal spoonbill, *Platalea regia*) ja useita pikimustia nokimeriharakoita (Variable oystercatcher, *Haematopus unicolor*). Kaiken kruunasi yksi kahlaajaksi ainutlaatuinen kieronokkatylli (Wrybill, *Anarhynchus frontalis*) sivulle kieroine nokkineen. Johan kaikkosi uni silmistä! Mangeren saarelle johtavan viertotien altaista löytyi vielä juovanaamasorsia (Grey duck, *Anas superciliosa*) ja suomutaveja (Grey teal, *Anas gracilis*) sekä hyönteispyynnissä "australianpääskyjä" (Welcome swallow, *Hirundo neoxena* – uusi splitti, ei vielä suomenkielistä nimeä), joka oli yleinen kaikkialla Pohjoissaarella. Heinäsorsia myös, missäs niitä ei olisi...

Sateen alkaessa lastasin optiikan autoon ja lähdin ajamaan n. 80 km päähän itään Mirandaan, joka oli kaikkialla mainostettu yhdeksi parhaista kahlaajapaikoista. Tulin perille tihkusateessa, mutta huomattuani ensimmäisen suojelualueen opastuskyltin lähdin polkua myöten rantaan. Polun ja tien välissä olevissa lammikoissa oli kymmenittäin pitkäjalkoja ja sadoittain punakuireja. Parempaa kantaa olivat 5 talvehtivaa suippopyrstösirriä (Sharp-tailed sandpiper, *Calidris acuminata*) ja kaksi kieronokkatylliä. Ruohikossa laidunsi valkonaamahaikaroita tusinan verran.

Rannasta rähjäisen katselukopin luota löytyi hollantilainen orni, joka osoitti vikkelästi rannan huippulajin, uudenseelanninkurmitsan (New Zealand dotterel; Charadrius obscurus). Löysin näitä oranssirintoja vielä itse kaksi lisää. Paikalla oli myös kymmenittäin uudenseelanninlokkeja (Black-billed gull, Larus bulleri) ja mustanokkatiiroja (Whitefronted tern, Sterna striata). Myös isosirrejä oli runsaasti.

24. marraskuuta: Miranda - Whangaparoa

Yö meni Miranda Naturalists' Trustin hyvässä majoituksessa (yksin neljän hengen huoneessa, NZD 17), mistä sai myös viimeisintä tietoa alueella tavatuista linnuista. Aamulla oli aurinkoinen keli, ja hyvin nukutun yön jälkeen menin seitsemän aikaan hieman pohjoisemman Tamaire-joen suistoon. Kyseessä pikemminkin puro. Nousuvesi oli taas korkealla, ja linnut hyvin rantaan keskittyneinä. Parasta paikalla oli 17 kieronokkatyöllin ja yhden rantakurvin sekaparvi. Naamiohyppiäkin riitti, ja eteläsaarenmeriharakoita. Palasin pari kilometriä etelämmäs eilisen illan paikalle. Matkan varren lampareista löytyi mm. 3 australianlapasorsaa (Australian shoveler, Anas rhynchos) ja suomutaveja. Piilokojulta löytyi nyt 5 uudenseelanninkurmitsaa ja reissun ainoa pikkutiira, joka on täällä talvehtija. Autolle palatessa kirkas laulu kiinnitti huomion: uudenseelanninmaluri (Grey warbler, Gerygone igata), mikä oli ensimmäinen endeemi varpuslintuhavainto.

Koska oli varannut lautan Tiritiri Matangin saarelle ja majoituksen saarella 25. marraskuuta, lähdin tämän jälkeen takaisin pohjoiseen, Aucklandin läpi ja eteenpäin Whangaparooan niemimaalle, josta lautta lähtee Gulf Harbourin satamasta. Matkalla lisää australiansuohaukkoja, joita reissun loppuun menessä oli varmaan nähty yli 150. Samoin näkyi isohuiluvariksia (Australian magpie, Gymnorhina tibicen – Australiasta tuotu mustavalkoinen korea variksen näköinen lintu) monin paikoin pelloilla tien vieressä. Näitäkin riitti jatkossa vähän joka paikassa Pohjois- ja Eteläsaarella. Pihamainoistakaan ei ollut puutetta.

Whangaparooassa kirjauduin Shakespear Regional Parkin suojelualueen leirintäalueelle. Toimiston luona oli taas sulttaanikanoja, ja puista alkoi kuulua kovaa ja kaunista laulua, jota välillä katkoivat närhimäiset särähdykset. Puista aikani tiirattuani löytyikin tui (Tui, Prothemadera novaeseelandiae), kulorastasta isompi metallinsinisen musta käyränokkainen medensyöjä, jolla kurkussa kaksi valkeaa höyhentupsua. Jatkossa näiden lintujen laulu oli hallitsevaa Eteläsaaren metsissä. Shakespear Parkissa niitä oli tusinoittain.

Puistonvartijoiden vihjeestä lähdin Waterfall trackille, joka kulki pitkin puiston suurinta alkuperäisen metsän aluetta. Saniaispuita ym. eksoottisia kasveja täynnään oleva metsä sisälsi myös suuria, metallinvihreäpäisiä ja punanokkaisia uudenseelanninkyyhkyjä (New Zealand pigeon, Hemiphaga novaeseelandiae). Näiden lentäessä siivistä lähti voimakas humina. Metsän siimeksessä löytyi myös pyhimyskalastaja (Sacred kingfisher, Todiramphus sancta, alalajia vagans), tiaisviuhkamonarkki (Fantail, Rhipidura fuliginosa) esitellen nimensä mukaisesti isoa viuhkapyrstöään, uudenseelanninvierkaijoja (Redfronted parakeet, Cyanoramphus novaeseelandiae) ja puna-kelta-musta-vihreitä valkokurkku-roselloja (Eastern rosella, Platycercus eximius, Australian tuomisia se). Autolle palatessa parkkipaikan lammikossa oli paratiisisorsia (Paradise shelduck, Tadorna variegata).

Loppuillasta kävelin niemen kärkeen stajjaamaan merilintuja, mutta ainoa uusi tuttavuus oli australiansuula (Australian gannet, *Morus australiensis*). Palatessani teltalle oli sen ympäristössä lisää villiintyneitä tuontilintuja: 5 kaliforniantupsuviiriäistä ja riikinkukkoja (nämäkin nykyään luonnonvaraisia).

Vietin yön teltassa, ympärilläni parikymmentä uteliasta sulttaanikanaa, kymmenkunta tuita ja kaksi pyhimyskalastajaa; rannalla hopealokkeja ja nokimeriharakoita.

25. marraskuuta: Whangaparoa - Tiritiri Matangi

Heräsin jossain vaiheessa aamuyöllä hetkeksi ja totesin kahden morepork-pöllön (*Morepork, Ninox novaezeelandiae*) huutelevan toisilleen leirintäalueen vastakkaisilta puolilta. Pimeässä en otsalampun kanssa kuitenkaan löytänyt kumpaakaan tiheästä metsästä.

Aamulla ennen lähtöä lauttasatamaan kiersin hetken leirintäalueen ympärillä olevia metsiä. Paikalla oli 7 uudenseelanninkyyhkyä, tuita, tiaisivuhkamonarkkeja ja hopearillejä (*Silvereye, Zosterops lateralis*).

Matkalla satamaan istui rantatiellä lyhtypylvään nokassa matkan ainoa mustamerimetso (*Little black shag, Phalacrocorax sulcirostris*).

Sää oli aurinkoinen, kun lautta lähti alle puolen tunnin matkalle Tiritiri Matangiin. Huom. Lautta kulkee vain To - Su. Mirandassa tapaamani hollantilainen Simon oli myös paikalla, samoin kaksi kanadalaista ornia, jotka sittemmin tulivat vastaan etelässä Stewart Islandilla kiivireissulla...

Uudessa Seelannissa ihmisen tuomat pedot ovat tehneet pahaa jälkeä paikallisten lintujen parissa. Suojellakseen etenkin lentokyvottomia tai maassa pesiviä lajeja paikalliset luonnonsuojeluviranomaiset (Department of Conservation - DOC) ovat tuhonneet vieraat pedot (rotat, kissat, kärpät jne.) muutamilta saarilta, joihin on sitten istutettu mantereelta tuotuja uhanalaisia lajeja. Näistä saarista Tiritiri Matangi on ainoa avoin. Muihin on harrastajan vaikeaa (tai esim. Codfish Islandille mahdotonta) saada pääsylupaa.

Olin varannut yömajoituksen saaren tutkimusasemalta voidakseni löytää yöaktiivisia pikkukiiivejä.

Saarella tuli vastaa nopeasti tiiki (*Saddleback, Philesturnus carunculatus*), musta ison rastaan oloinen lintu, jolla pähkinänruskea satulanmuotoinen läikkä selässä ja nokan kumminkin puolin punainen helttä. Se esiintyy nykyään lähes yksinomaan pedottomilla saarilla. Uudenseelanninmesikko (*Stitchbird, Notiomystis cincta*) oli seuraava endeemi, pitkäpyrstoinen musta-valko-oranssi koiras oli todella komea käyrine medestäjän nokkineen. Yhtä lailla enää lähinnä arkkisaarilta löytyvä. Toinen medensyöjä oli metallin-oliivinvihreä ja musta makomako (*Bellbird, Anthornis melanura*). Ainoana näistä kolmesta tämä laji on sopeutunut hyvin ihmiseen ja on yleinen pääsaarillakin. Seuraava endeemi oli mohua (pohjoisen valkopäistä alalajia Whitehead, *Mohoua ochrocephala albicilla* – uusiseelantilaiset pitävät tätä omana lajinaan eikä varsinaisen keltapäisen mohuan alalajina: Howard & Moore katsovat kuitenkin samaksi lajiksi), joka näyttää lähinnä valkopäiseltä tiaiselta. Kaikkia näiden lajien lintuja näkyi kymmenittäin. Myös uudenseelanninviherkaijoja riitti saaren

metsissä. Rannalla oli pesäkoloissaan sinipingviinejä (Blue penguin, *Eudyptula minor*). Äänimaailma saarella oli todella eksoottinen.

Yksi matkan kohokohdista oli takahe eli isosulttanikana (*Notornis, Porphyrio mantelli*), potkupallon kokoinen karski lentokyvytön turboversio sulttaanikanasta. Tämän linnun oli uskottu jo kuolleen sukupuuttoon, kunnes se löytyi 1948 uudestaan Eteläsaaren tietöimiltä Murchison-vuorilta. Sitten lintuja on siirretty turvaan myös Tiritiriin, mutta luonnonvarainenkin kanta jaksaa kohtuullisesti kaukaisilla vuorillaan. Saarella tuli lopulta vastaan 5 takahea. Sympaattinen ja peloton elikko. Iltapäivällä saaren pieniltä lammikoilta löytyi yhteensä 7 uudenseelannintavia (*Brown teal, Anas chlorotis* – ennen *Anas aucklandican* pääsaarten alalaji, nykyään Howard & Moore katsovat *Anas aucklandican* olevan vain Uuden Seelannin edustalla olevien Auckland-saarten lentokyvytön tavi), jota ainakin uusiseelantilaiset pitävät maailman harvinaisimpana sorsalintuna. Kärsinyt pahoin muualta tuoduista pedoista. Lampareista löytyi myös 2 putotohuittia (*Spotless crane, porzana tabuensis*). Näiden etsiminen tuotti matkan pahimman nuijauksen, kun muut ornit sinä aikana näkivät ääriharvinaisen kokakon (*Kokako, Callaeas cinerea*). En löytänyt tiukasta etsinnästä huolimatta tätä erikoista siniharmaata ja sinisillä nokkaheltoilla varustettua lintua, joita on saarella alle 10. Sen sijaan löytyi uudenseelanninsiippoja Pohjoissaaren alalajia (*New Zealand robin, Petroica australis*) 5 kpl.

Yön tullen katsottiin ensin sinipingviinien maihintuloa rannalla ja sitten lähdettiin punasuodattimisin lamppuinemme pikkukiivejä etsimään. Saarella työskentelevät lintutieteilijät olivat tosin jo varoittaneet, että tämä täydenkuunyö ei olisi kiivien aktiivisuuden kannalta hyvä. Kuulimme parin tunnin vaelluksella kahden pikkukiivin (*Little spotted kiwi, Apteryx owenii*) trillaavia vihellyssarjoja, vaan yhtään ei nähty.

Tiiki.

Takahe.

26. marraskuuta: Tiritiri Matangi

Aamulla oli noussut myrsky, 36 m/s tuuli esti lauttaa hakemasta meitä pois. Suunnitelma lähteä pohjoisemmas Trounsonin kauri-metsään (jossa hyvä kanta pohjoisen alalajin ruskokiivejä) kaatui siihen, ja päivä meni sadekuurojen välissä kokakoja turhaan etsiessä. Illalla tuulen ja sateen hellittäessä toi puolentoista tunnin meristaijaus 3 juovasiipiliitäjää (*Buller's shearwater, Puffinus bulleri*), viisi kääpiöliitäjää (*Little shearwater, Puffinus assimilis*), sadoittain uudenseelanninliitäjiä (*Fluttering shearwater, Puffinus gavia*) ja kaksi kotoaan kaukana olevaa merikihua paikallisten mustanokkatiirujen riesana. Sinipingviinejä kalasti saaren edustalla, ja yöllä kuultiin vielä yksi pikkutäpläkiivi lisää. Mutta ei taaskaan nähty.

27. marraskuuta: Tiritiri Matangi - Cascades Kauri Park - Auckland

Myrskyn laannuttua päästiin lauantaina lautalla takaisin mantereelle. Lautta toi varmaan 100 viikonlopputuristia paikalle ja näiden mekastuksessa olisi lintujen etsiminen voinut olla tuskaa. Kannattaa käydä Tiritirissä viikolla.

Aikaa oli rajallisesti, koska lento Eteläsaarelle Christchurchiin oli buukattu sunnuntaiaamuksi. Näin ollen kävin katsomassa hieman Aucklandin luoteispuolella olevaa jättiläiskokoisten kauri-puiden metsää. Vaikuttava paikka. Puiden ympärystymitta 10 m luokkaa, korkeutta kuin puoli Stadionin tornia. Alakasvusto kymmenmetristä saniaispuuta. Hämärä pohjalla on niin syvä, että puron yllä lensi päivälläkin lepakoita.

Linnusto tuita ja uudenseelanninmalureita.

Iltaa myöten Aucklandiin ja yö lentokenttämotellissa.

28. marraskuuta: Christchurch - Kaikoura

Aamulla lento Eteläsaarelle Christchurchiin 08.30 ja sieltä auto vuokralle 13 päiväksi, ja sitten nokka kohti pohjoista, Kaikouraa. Matkan varrella pysähdyin aivan 1. valtatievarressa olevalla St Anne's Lagoonin pikkujärvellä. Runsaasti paratiisisorsia ja uudenseelanninsotkia (New Zealand scaup, *Aythya novaeseelandiae*). Myös maahantuoduista linnuista harvinaisin, harmaa ja lyhytnokkainen tuhkahani (Cape Barren goose, *Cereopsis novaehollandiae*) oli paikalla 5 linnun voimin. Paikallinen orni osoitti lammen rannan ruovikosta australianruokokertun (Australian reed warbler, *Acrocephalus australis*), joka oli löydetty muutamaa viikkoa aiemmin. Uudelle Seelannille ensimmäinen lajiaan. Myös matkan ainoat nokikanat löytyivät täältä (alkuperäinen, ei ihmisen tuoma, alalaji *australis*).

Matka jatkui Kaikouraan n. 180 km pohjoiseen Christchurchista. Täällä syvä merenalainen kanjoni tulee aivan rantaan saakka, ja vedet ovat erittäin ravinteikkaat. Valaita ja avomerilintuja on runsaasti. Olin buukannut Albatross Encountersin venematkan 29. päivälle.

Pysähdyin meren rantaan hieman ennen Kaikouraa, kun huomasin kalastusveneen lähellä rantaa. Sitä näytti kiertelevän iso joukko lintuja. Putki tripodille, ja tummamyrskyläijä (Northern giant petrel, *Macronectes halli* – entinen pohjoisen jättiläismyrskyläijä) tuli heti näkökenttään. Kokotummia pienempiä läijäjä oli myös runsaasti ja sitten kapinmyrskyläijä (Cape pigeon, *Daption capensis*, alalaji *australe*) ilmestyi vasemmalta. Kun ihailin sitä, tuli kuvaan albatrossin valtava hahmo takaapäin nähtynä. Lajia ei saanut heti selville; selän ylittävä musta osoitti ettei kyseessä ollut jättiläisalbatrossi eikä kuningasalbatrossi. Lintu kääntyi vaivattomasti aallon yllä ja harmaa pää ja kapeat mustat siiven etu- ja takareunat tulivat esille: isoalbatrossi (Shy/ Salvin's albatross, *Diomedea cauta salvini*). Eka albatrossini. Tuntui hyvältä! Sitten pääsin kalastuspaatin kohdalle ja isoalbatrosseja olikin jo kymmenkunta. Sitten kaksi valkeapäistä albatrossia, joilla laajat mustat siiven alareunat: mustakulma-albatrosseja (Black-browed albatross, *Diomedea melanophrys*). Seuraavaksi intoa nosti laajoilla mustilla siiven alareunoilla ja osin harmaalla päällä varustettu albatrossi. Yritykset vääntää tästä harmaapääläijästä tai uudenseelanninalbatrossi epäonnistuivat ja lopuksi oli pakko hyväksyä, että lintu oli esi-aikuinen mustakulma-albatrossi. Kun kalastusvene katosi niemen taakse, jatkoin matkaa. Johan kelpasi!

Illan mittaan kiersin auringonpaisteessa Kaikouran niemimaata. Nieman kärjessä oli yli 100 uudenseelanninmerikarhua notkumassa rannoilla. Merellä kulki lukematon joukko tummapikkuliitajiä (Hutton's shearwater, *Puffinus huttoni*), joka pesii vain täällä, lumihuippuisen Seaward Kaikoura -vuoriston alarinteillä. Uudenseelanninlokkeja ja kaunomerimetsoja oli rannoilla myös, ja karikukkoja ja nokimeriharakoita kulki rantakivillä.

29. marraskuuta: Kaikoura ja 400 km etelään

Aamulla sää oli aurinkoinen ja varsin tyyni. Paikallisten mukaan onkin hyvä buukata pikemminkin aamun 09.00 venematka kuin iltapäivän 13.00 matka. Merenkäynti kovenee yleensä iltapäivällä. Olin varannut tämän etukäteen, mutta aamulla olisi vielä noin tuntia ennen lähtöä ollut joku irtopaikka veneessä.

Veneen kuljettaja tiesi asiansa ja linnut, pari kilometriä Kaikouran ulkopuolella oltiin jo syvän veden kanjonin päällä, ja kun kalajätettä päästettiin veteen linnut ilmestyivät kuin taikaiskusta. Tummanruskeita tasmanianmeriliitajiä (Westland petrel, *Procellaria westlandica*), joka laji pesii vain Eteläsaaren länsirannikolla, kapinmyrskyläitajiä ja kymmenkunta tummamyrskyläitajiä, nelisenkymmentä isoalbatrossia (Shy albatross, alalajit Salvini n. 30 kpl – koko harmaa pää – ja Steadi 10 kpl – valkea päälaki, muutoin harmaa pää). Ja jättiläiset: 7 jättiläisalbatrossia (Wandering albatross, *Diomedea exulans* – 3 alalajia *antipodensis* ja 4 alalajia *gibsoni* – ruskean sävyisempiä). Kuningasalbatrosseja (Royal albatross, *Diomedea epomophora*) tuli kolme, joista kaksi pohjoisen alalajin lintuja (*sanfordi*) ja yksi valkeampiisiipisen eteläisen alalajin edustaja (*epomophora*). Jättiläisten lentäessä ohi oli kuin pieni liitokone olisi humahtanut vierestä, jopa 3,5 metrin siipien kärkiväli, ja ruumiinkin pituus nokasta pyrstön kärkeen yli 1,5 metriä. Myös yksi esi-aikuinen mustakulma-albatrossi liittyi syöminkeihin. Laivuri osasi osoittaa liitajien joukosta myös 4 isomeriliitajiä (White-chinned petrel, *Procellaria aequinoctialis*). Erona tasmanianmeriliitajiään oli (huonosti erottuva) valkoinen läiskä alanokan tyvellä ja nokan keltainen kärki – tasmanianmeriliitajällä nokan kärki oli selvästi musta. Linnut tulivat aivan veneen viereen kinastelemaan kaloista, kelpasi ihailla. Tätä tajutonta herkkua noin tunti. Matkalla näkyi myös yksi jumalattoman kokoinen kaskelotti ja kaksi pientä Hectorin delfiiniä, endeeminen Uuden Seelannin laji sekini.

Onnesta soikeana suuntasin auton keulan siirtymätaipaleelle kohti etelää ja n. 400 km myöhemmin majoituin yöksi Etelä-Alppien vuoriston juurella Fairlien pikkukaupungissa. Vietin illan hautomalla sotasuunnitelmaa mustapitkäjalkojen löytämiseksi seuraavana päivänä keskusylängön suurten järvien jokisuistoista. Muutamat harvat ilmoitetut paikat olivat n. 100 x 100 km kokoisella alueella. Kaiken haravoimiseen ei aikaa riittäisi. Kaikista kohdelajeista tämän löytäminen oli paikallistenkin mukaan epävarmintä.

Tasmaniamyrskyläitajiä.

Jättiläismyrskylintu.

Isoalbatrossi, alalaji 'salvini'.

Jättiläisalbatrossi.

30. marraskuuta: Tasman-joen suisto ja Mt. Cookin kansallispuisto - 500 km lounaaseen

Keli oli edelleen poutainen kun starttasin varhain aamulla. Olin päättänyt jättää väliin hankalassa paikassa ja epämääräisen soratien takana olevan Cass-joen suiston ja ajoin n. 150 km länteen Uuden Seelannin korkeimman vuoren, Mt Cookin (3700 m) juurelle Tasman-joen laajaan suistoon. Mieli musteni kun näin kuinka laaja suisto oli. Rinnakkaisia valumauomia kilometrien leveydeltä, ja myrskyinen tuuli... kun välillä tuli vielä räntääkin, niin hyvin meni. Parkkeerasin auton heti Glentannerin majatalon jälkeen pienelle sorasivutielle ja paarustin suiston reunaan. Säkä kuitenkin kävi, ja törmäsin heti 100 m päässä autosta pitkäjalka x mustapitkäjalka hybridiin. Hyvä merkki. Samassa paikassa alkoi piipittämään uudenseelannintylli (Banded dotterel, *Charadrius bicinctus*), jolla ylempi rintavyö musta ja alempi leveämpi ruosteenpunainen. Kun kuvasin tätä pelotonta otusta, tuuli kaatoi itsekseen jääneen kaukoputken isoine jalustoineen. Onneksi ei mennyt laite rikki. Jatkoin alaspäin kohti järveä ensimmäisen ison valumauoman reunaa myöten, kun vastaan lensi ylävirtaan kahlaajaparvi. Mustia olivat, vain olemattoman vähän valkoista. Johan meinasi revetä suupielet hymystä: mustapitkäjalkoja (Black stilt, *Himantopus novaezeelandiae*), 9 kappaletta. Ainakin 6 oli rengastettua. Lajia pidetään yhtenä maailman uhanalaisimmista kahlaajista, koko kanta alle 150 lintua, vain tällä ylängöllä. DOC:lla on laaja ohjelma lajin turvaamiseksi: he keräävät munat pesistä, haudottavat ne, kasvattavat poikaset ja laskevat sitten vapaiksi. Petoja on hävitetty myös voimaperäisesti. Kasvatusohjelma alkoi 1981, jolloin jäljellä oli alle 40 lintua.

Pian näiden perään tuli 2 mustapitkäjalkaa lisää. Ne laskeutuivat aika lähelle joen rantaan ja pääsin kuvaamaan niitä teleobjektiivilla. Samalla paikalla oli myös 4 kieronokkatylliä, jotka pesivät näillä ylängöillä sekä yksi uudenseelanninkirvinen (New Zealand pipit, *Anthus novezeelandiae*).

Kun palailin takaisin auton luo räntäsateen taas alettua, löytyi yhteensä 13 mustapitkäjalkaa ruokailemasta n. 200 m päässä autosta. Kaikki olivat rengastettuja. Paistaa se päivä joskus risukasaankin...

Kokakojen nuijaaminen unohtui ja jatkoin runtukelissä Mt Cookin matkailu- ja kiipeilykeskukseen syvässä kurussa vuoren juurella. Paikalla mainitut uudenseelanninhaukat jäivät löytämättä aina vaan surkeammassa kelissä, vaan pienellä metsäalueella keskellä keskusta oli metsäviliistäjiä (Rifleman, *Acanthisitta chloris*) – hippiaisen henkinen, ja äänikin samanlainen ohut, korkea piippaus. Uuden Seelannin pienin lintu.

Tämä oli siis voitettu kanta, enkä yrittänyt etsiä lisää mustapitkäjalkoja etelämpää Ohau-joen suistoista, vaan käänsin kuonon kohti Fjordlandin kansallispuistoa, läänin kokoista tietöntä ja vuonojen halkomaa vuorimaata. Norjanhenkinen paikka, vaan metsät valtavia etelänpyökkejä. Illalla olin perillä Te Anaun pikkukaupungissa, joka on Fjordlandin vähäisen tieverkon napa. Kilometrejä tuli päivän mittaan n. 500, pisin päivittäinen ajomatka.

Mustapitkäjalka.

Kieronokkatylli.

1. joulukuuta: Eglinton valley - Homer tunnel - Milford Soundin vuono

Fjordland on kuin Länsi-Norja – ei vain vuonojen, vaan myös sademäärän suhteen. Milford Soundissa vuorten takana länsirannikolla on vuotuinen sademäärä n. 7 metriä!

Te Anausta pääsee vuorten yli länsirannikolle vain yhtä tietä myöten, Eglintonin laaksoa pohjoiseen, ylös vuorten lumien joukkoon ja 2 km Homerin tunnelia pitkin pystysuoran vuorensinämän läpi Milford Soundin vuonoon pohjaan. Koko matka piti olla huippuluokan lintumaastoa. Sää oli pilvinen, mutta sateeton, kun aloitin matkan. Uudenseelannintiiroja (Black-fronted tern, *Sterna albostriata*) saalisteli alkutaipaleella tienvarren laiturien yllä, ja laiturilla oli naamiohyppiiä. Ensimmäinen pysähdyspaikka oli Mirror Lakes, mistä piti löytymän kruunuvierkaijoja (Yellow-fronted parakeet, *Cyanoramphus auriceps*). Vaan ei löytynyt. Uudenseelanninsotkia oli. Vähän edempänä oli erinomaisena mohua-paikkana (keltapäinen Eteläsaaren alalaji Yellowhead, *Mohua ochrocephala*) mainostettu Knob's flatin alue. Eipä löytynyt niitä keltapäitä. Parhaana paikkana mainostettiin Gunn Lake -järven luontopolkua taas hieman edempänä: alueella on kaka-papukaijoja, mohuoita, kruunuvierkaijoja jne. Jopa Blue duck, jonka suhteen tämä oli matkan ainoa kohtuullinen paikka. Upeasta etelänpyökkimetsästä ja Cascade Creek -joesta ei kuitenkaan löytynyt mitään näistä. Metsäviihittäjiä ja uudenseelanninmalureita pyöri, sekä kaksi Eteläsaaren alalajin uudenseelanninsieppoa ja pari tiaisviuhkamonarkkia.

Tie vei yhä syvempiin kuruihin jyrkkien parikilometrinen lumivuorten väliin ja sitten ylös Homer-tunnelin vuorensinämään. Tunnelin suuaukolla olevalla parkkipaikalla sentään löytyi siellä ilmeisesti melkein aina päivystävät Kea-papukaijat (*Kea, Nestor notabilis*), 5 kpl. Isoja kuin mitkä, metallin vihreänruskeita ja julmettu koukkunokka. Maineltaan ovat maailman ainoita lihaa syöviä papukaijoja. Uteliaita ainakin. Pari lintua hyppi kuvatessani autoni päällä. Yksi laski alas tuulilasia ja alkoi nyhtää irti tuulilasin pyyhkimen sulkia. Japanilaisturisteja täynnä olevan bussin tulo paikalle pelasti autoni, kun kajat suuntasivat huomionsa Nipponin poikiin...

Meikä veti fleecet ja goretexit niskaan, ja kiipesin pientä luontopolkua myöten vuorensinämän juuren vierinkivikenttään lumen sekaan etsimään kallioviihittäjiä (*Rock wren, Xenicus gilviventris*). Paikkaa sanottiin yhdeksi parhaista tämän vaikean lajin

havaitsemiseen. Laakson toisella puolella jymisi alas lumivyöry ja tuuli ujelsi. Tämänkin kivikentän yläpuolella oli jäätikkö rinteiden huipulla... Puolentoista tunnin etsintä ja odottelu ei tuonut lintuja, joten lopuksi oli pakko luovuttaa, kun rupesivat sormet jäätymään. Häädin keat auton kimpusta ja jatkoin tunnelin läpi länsirannikolle. Todella luonnonkaunis paikka. Pystysuorat vuorenrinteet, rannikkosade-metsän sankka vihreä kasvusto, loputon määrä korkeita vesiputouksia. Tien päässä on pieni satama, josta melkoinen joukko katamaraaneja kuljettaa turisteja vuonon suulle. Kun keli oli sateeton, päätin etten jätä risteilyä seuraavalle päivälle. Vuono oli upea, mutta mieli rupesi jo mustenemaan ennen kuin aika lähellä vuonon suuta löytyivät toivotut linnut, kaksi uivaa vuonopingviiniä (Fjordland crested penguin, *Eudyptes pachyrhynchus*). Töyhtöpingviineistä tämä on harvinaisin, ja joulukuun alussa lintujen enemmistö on jo palannut pesimäkauden jälkeen merelle.

Yön vietin alueen ainoassa majatalossa, josta olin tilannut vuodepaikan (4 hengen huoneessa, muuta ei löytynyt) samana aamuna. Alapunkan rajusti kuorsaava n. 150 kiloinen äijä varmisti yöunen puutteen.

Kea.

Vuonopingviini.

2. joulukuuta: Milford Sound - Manapouri

Hyvä ettei jäänyt risteily tälle päivälle, vettä tuli vaakasuojaan kun heräsin. Koko laakso oli täynnä vesiputousten jylinää. Jatkoin takaisin Homer-tunnelin läpi enkä viitsinyt kovassa sateessa yrittääkään kalliovilistäjien paikkausta. Koetin etsiä vielä keltapäisiä mohuoita Knobb's flatista sateesta huolimatta, vaan ei tärpännyt. Uudenseelannintiiroja kyllä lenteli Eglinton-joen rannoilla ja uudenseelanninmalureita metsässä.

Takaisin Te Anaussa harkitsin ohjelmaa. Lento Stewart Islandille oli buukattu sunnuntaille 5.12. ja olin laskenut viettäväni enemmän aikaa Milford Soundin maisemissa. Päätin tehdä vielä sen toisen mahdollisen reissun länsirannikolle, n. 100 km etelämpänä Doubtful Soundin vuonoissa. Tämä matka kulki ensin suuren Manapouri-järven yli eräälle vesivoimalaitokselle ja laitoksen huoltotietä myöten vuonon pohjukkaan. Tätä varten suuntasin etelään Manapouriin ja päivän täyteen tein 5 tunnin patikkaretken Kepler Trackin vaellusreitille. Komeaa metsää, mutta outojen puiden joukossa äänimaailma oli enimmäkseen peippoja ja mustarastaita... mausteina uudenseelanninmalureita, yksi pyhimyskalastaja ja pari tiäisviuhkamonarkkia. Alueen soiden reunoista ei löytynyt uudenseelanninkerttusta.

Kun olin jo takaisin parkkipaikalla, kuului kovaa 'kii-kii-kii-kii...' huutoa ja yli lensi matalalta kaksi uudenseelanninhaukkaa (New Zealand falcon, *Falco novaezeelandiae*). Johan kelpasi. Lajia pidetään aika hankalana ja aiemmat mahdolliset paikat olivat kaikki tuottaneet vesiperän. Muuttohaukan kokoluokkaa, hieman pienempi.

Tämän piristämänä hankkiuduin Manapouriin ja sain tilattua liput seuraavan aamun matkalle Doubtful Soundiin. Pienessä laivasatamassa oli poijun päällä australianmerimetso (Little shag, *Phalacrocorax melanoleucos*) ja uimassa uudenseelanninsotkia.

3. joulukuuta: Doubtful Soundin vuono

Yö motellissa vaatteita pesten, ja aamulla alkoi 8 h keikka länsirannikolle. Voimalaitoksen huoltotie kiipesi jyrkkään Wilmotin solaan, joka oli lumen peitossa. Vaan olihan ne bussitkin Volvoja... Vuonolla oli ees taas kuurosadetta, vaan heti alkuun oli pikku luodolla vuonopingviini, josta sai laivan keinunnasta ja sateesta huolimatta kuviakin. Vuonon keskivaiheilla seuraan liittyi kolmisenkymmentä pullonokkadelfiiniä, jotka ratsastivat laivan peräaalloissa ja hyppivät ilmaan. Vuonon suun pikkuluodoilla avomerren tuntumassa löytyi lopulta reissun neljäs ja viimeinen vuonopingviini. Tämän lajin näkeminen on jo joulukuun puolenvälin aikoihin varsin epätodennäköistä, viimeisetkin ovat palanneet merelle silloin. Muuten linnut vähissä, lähinnä vaan etelänselkälökkeja.

Yö teltassa pienessä suojelualueessa. Ohut kesämakuupussi keliin nähden selvästi alimittainen.

4. joulukuuta: Manapouri - Invercargill

Kirkas aamu. Etelärannikolla Riverton Rocksien niemellä oli reissun ensimmäiset partamerimetsot (*Spotted shag, Stictocarbo punctatus*) sekä "stewartsaarenmerimetsot" (*Stewart Island shag, Phalacrocorax chalconotus* – laji on nyt splitattu uusimmassa Howard & Mooressa, vaan suomenkielistä nimeä sille en vielä löytänyt) ja yksi australianmerimetso. Rannalla oli myös pesue uudenseelannintyllejä. Merellä ei parin tunnin stajauksella näkynyt merimetsoja kummempaa, mutta juovapäiviä partamerimetsoja kelpasi ihailla. Heti Rivertonin pikkukaupungin itäpuolella on suojeltu vesialue, jossa oli muutama sata punakuiria, vähemmän isosirrejä, kymmenittäin mustajoutsenia ja australiankapustahaikaroiden pesimäyhteiskunta puissa (14 kpl). Lampareissa ei kumma kyllä ollut kosteikkolintuja, mutta ruovikossa oli rutkasti rautiaisia ja hopearillejä. Paratiisisorsia ja etelänselkälökkeja oli myös runsaasti.

Iltapäivällä keli muuttui jatkuvaksi sateeksi ja majoittauuduin Invercargilliin motelliin odottamaan seuraavan aamun lentoa Stewart Islandille.

5. joulukuuta: Invercargill - Stewart Island - Ulva Island

Aamulla ennen lentoa lähdin jaagaamaan uudenseelanninkerttusta (*Fernbird, Megalurus punctatus*) lentokentän lähellä olevaan yksityiseen puistoon jokisuistossa Bushy Pointissa. Paikan piti olla Chambersin kirjan mukaan ilmainen, vaan nykyään hinta oli 10 NZD, mitä vastaan sai kuitenkin opastetun kierroksen rantaruovikkoon pitkospuita myöten. Opas osasi asiansa ja sai muutoin piileskelevät kerttuset viheltämällä esiin. Uteliaat linnut tulivat alle metrin päähän ihmettelemään mitä kuluu. Lopulta näkyi 7 kpl näitä, joista 4 oli tämän vuoden lentopoikasia. Lienee yksi varmimpia paikkoja tämän kosteikkojen kähmyilijän hoitamiseen.

Lentokentälle vievää tietä eteenpäin länteen lentokentän risteyksestä ja ensimmäinen (vai olikohan se toinen) sivukatu vasemmalle. Keltainen liikennemerkki ilmoittaa "Fernbirds".

Stewart Island on Eteläsäären eteläkärjen edustalla oleva Uuden Seelannin kolmanneksi suurin saari. Pahimmat ihmisen tuomista pedoista eivät ole koskaan päässeet tänne, joten lintukanta on voimissaan. Esimerkiksi ruskokiivien kanta on arvioitu saarella yli 20.000 yksilöksi. Saari oli myös lentokyvottomän jättiläispöllöpapukaijan eli kakapon (Strigops habroptila) viimeinen turvapaikka. Viranomaiset pyydystivät lopulta kaikki kakapot ja siirsivät ne tuoduista pedoista puhdistetuille saarille, etenkin Stewartin luoteisrannikolla olevaan Codfish Islandiin. Vaan vielä 1997 löytyi kakapoja Stewartin tiettömistä eteläosista Tin Range kukkuloiden itäpuolelta (tiettömyyden lisäksi vielä pääsykieltoalue).

Noin 60 km lento pienellä 9-paikkaisella lentokoneella, kakkospilotin istuimella, järjesti minut Stewartille. Olin varannut majoituksen etukäteen paikallisesta motellista saaren ainoassa kylässä Obanissa, ja roippeat sinne raahattuani tilasin vesitaksin (20 NZD) lähellä olevalle Ulvan pikkusaarelle, josta pedot on kokonaan hävitetty. Jo matkalla satamaan tuli vastaan hurjasti huudellen ensimmäinen iso kaka-papukaija (Kaka, Nestor meridionalis). Ulvalla kakoja riitti muutaman tunnin vierailulla kymmenkunta. Kuten monet muutkin NZ:n linnut, kakat olivat täysin ihmistä pelkäämättömiä. Saarella on hyvin hoidettu polkuverkko, jota myöten kuljin saaren poikki sen etelärannalle. Matkalla näkyi puolen tusinaa uudenseelanninviherkaijaa ja reissun ainoa kruunuviherkaija (Yellow-fronted parakeet, Cyanoramphus auriceps). Boulder Beachin rannalla tuli heti vastaan vekaluhtakana (Weka, Gallirallus australis). Tämä lentokyvottomän goljattikokoinen luhtakana (max 1 kg) putsasi laskuveden jättämää rantahiekkaa kaikesta syötävästä. Tuli myös haistelemaan maahan laskemaani reppua. Totaalisen peloton. Pian rannalta löytyi 4 wekaa lisää, ja sitten ilmestyi kaksi isoa untuvikkoakin. Välillä linnut nahistelivat kovaa kiljuen ja toisiaan potkien. Ulompana merellä oli stewartsaarenmerimetsoja. Vesitaksin aikataulu pakotti tämän jälkeen palaamaan pääsaarelle, missä illan mittaan näkyi ja kuului lisää kakoja. Illan hämärtäessä kävelin 4 km Ackers Pointin niemenkärkeen, mistä näkyi kymmenittäin sinipingviinejä merellä kalassa, ja ulompana tuhansittain nokiliitäjiä (Sooty shearwater, Puffinus griseus). Alueen pikkusaarilla pesii kuulemma n. 2 miljoonaa nokiliitäjää.

Kaka.

Weka.

6. joulukuuta: Stewart Island

Aamulla aurinkoisella kelillä paremmalla ajalla uudestaan Ulvalle. Linnut tietysti aamulla aktiivisemmin äänessä. Kakoja, uudenseelanninviherkaijoja, makomakoja, kymmenkunta wekaa ja 4 eteläisen rodun tiikiä. Kuten pohjoisessakin, tiikit ovat täällä suojelusaarien lintuja. Nuori lintu elikkä ns. "jackbird" on erivärinen, kokoruskea, kuin pohjoisen alalaji. Lisäksi parikymmentä ruskeanharmaata kiipijämaluria (Brown creeper / Pipipi, Finschia

novaeseelandiae). Tämän linnun osalta Field Guiden kuva erityisen huono väreiltään. Selvästi voimakkaammat ja syvemmät ruskean ja harmaan värit (nyt kun sain yhdistettyä laulun lintuun, tajusin kuulleen näitä myös Eglingtonin laaksossa, Gunn-järven luontopolulla). Eteläsaaren alalajin peukaloissiippo (Tomtit, Petroica macrocephala) esiintyi 5 linnun voimin, samoin uudenseelanninsiepon Stewart Islandin alaji 3 linnun voimin. Palattuani pääsaarelle kuulin Etelä-Afrikkalaiselta ornilta, että Ulvalla on myös keltapäisiä mohuoita, joita hän oli nähnyt 2. Tätä tietoa ei ole kirjoissa, vaan eräs paikallinen orni vahvasti myös, että näitä lintuja on.

Iltapäivällä ilmeni, että olisi mahdollisuus päästä Stewartin länsirannikolle Mason Bayhin alueen vaellusreittiä myöten. Näihin on haettava luvat DOC:lta etukäteen, ja yövyttävä autiotuvissa. Mason Bay on tunnettu siitä, että alueen ruskokiivit ovat myös päiväaktiivisia, ainutlaatuisia siinä suhteessa. Buukkasin tämän oppaan kautta.

Illalla oli ennalta varattu kiiviretki Ocean Beachille Patersonin lahden eteläpuolelle. Tätä pidetään varmimpana tapana nähdä minkään lajin kiivi, vaikkakin paikallisten lintuharrastajien mukaan joinain vuosina kiivit ovat olleet vähissä. Noin kolmen vartin merimatkan takia reissu on sääarjottainen, ja joka tapauksessa se tehdään vain joka toinen päivä, max 15 henkeä. Olin varannut etukäteen tämän jokaiselle Stewartin illalleni 5. - 7. joulukuuta varmuuden vuoksi. Keli oli 5. päivä tosi hyvä, vaan sinä iltana eivät tehneet reissua. Onneksi sää pysyi hyvänä, ja nyt lähdettiin. Satamassa sinipingviinejä kivillä päivänvalossa. Pimeän tullen saavuttiin perille ja lähdettiin kapean niemimaan toiselle puolelle (avomeren puolelle) n. 500 m matka taskulamppujen valossa. Tähtikirkkaan taivaan alla sitten kuljettiin tiiviinä ryhmänä akkulampulla varustetun oppaan takana. Hiekkarannalla olevissa rantaan ajautuneissa ruskolevissä oli valtavasti pieniä äyriäisiä, "sandhoppereita", joita ruskokiivit täältä hakevat. Alle puolen tunnin päästä opas löysi hiekasta tuoreet jäljet ja pian iso ruskokiivinaaras (pitkä käyrä nokka, koiraalla suora ja lyhyempi; Brown kiwi, Apteryx australis, alalaji lowryi) löytyikin sandhoppereita pyydystämässä. Opas himmensi valon, mutta lintu näkyi komeasti, ruskeanmusta värikin erottui hyvin. Se porasi nokkansa hiekkaan tyveä myöten ja napsi saalista myös suoraan hiekalta. Meistä se ei välittänyt mitään, vaan alkoi tulla kohti ja lopulta kiersi meidät parin metrin päästä. Nokan tyven tuntokarvatkin erotti. Reissun paras hetki, ei epäilystäkään! Seurasimme kiivin ruokailua vartin verran ja sitten matkaa jatkettiin. Lisää kiivejä ei löytynyt, joskin reissun kolmas morepork-pöllö huuteli jossain vähän kauempana. Vaan kaikki olivat todella tyytyväisiä.

Sen verran vielä kiiveistä että NZ:n lintutieteilijät ovat geenitutkimusten jälkeen sitä mieltä että ruskokiivi on itse asiassa kolme eri lajia, joista tämä Stewart Islandin rotu lowryi olisi yksi. Tiedä häntä, vaan selvästi splittausvimma vallitsee esim. albatrossien ja uudenseelanninsiepon suhteen täällä.

7. joulukuuta: Stewart Island - Mason Bay

Aamulla vesitaksilla vuokrattu rinkka pykälässä oppaan ja neljän muun ornin kanssa vesitaksilla Freshwater Landingiin, mikä katkaisee puoleen vaellusmatkan saaren länsirannalle Mason Bayhin. Paikallinen nuoripari starttasi samasta veneestä edellemme vaellusreitille, minkä oletin karkoittavan kiivit polun varresta, mutta niin kovakuntoisten kyydissä ei pysynyt. Keli oli kaunis ja aurinkoinen.

Matkan varrella oli lisää uudenseelanninsieppoja, peukaloissieppoja ja makomakoja ja pian alkoi näkymään kiivien untuvamaisia höyheniä ja mudassa niiden isoja kolmivarpaisia jälkiä. Muutamain paikoin kosteampia maa-alueita oli porattu seulaksi nokalla, reikiä täynnään. Vaan ei näkynyt niitä päivä-aktiivisia lintuja itseään.

Autiotuvalle lähelle merenrantaa meni 6 tuntia tarpomista. Loppumatka Uuden Seelannin suurimman dyynialueen hiekkavuorten lomassa. Mason Bayn ranta on 22 km valkoista hiekkaa, ja kakapojen kotisaari Codfish Island näkyi korkeana ja saavuttamattomana pohjoisessa. Hiekkadyneillä oli paljon uudenseelanninkirvisiä ja rannalla muutama uudenseelannintylli. Nuoripari kertoi nähneensä matkalla tänne kaksi kiiviä... En kironnut ääneen.

Iltayön tullen hiippailimme pimeässä pari tuntia vaellusreitillä takaisin päin tulosuuntaani. Ruskokiivien vihellyksiä (koiras) ja porsasmaista parkunaa (naaras) kuului kauempaa 3 linnun edestä, ja sitten parkunaa aivan vierestä. Opas suuntasi punavarjostetun otsavalon halogeenin polun varteen ja lintu katosi vikkelaan & äänekkäästi aluskasvillisuuteen. Lähempää havaintoa ei tullut.

8. joulukuuta: Stewart Island - Mason Bay - Oban - takaisin Eteläsaarelle

Toiveet kiivien näkemisestä paluumatkalla eivät toteutuneet vaikka herätys oli jo 05.30. Kirvisiä näkyi lisää, ja yksi uudenseelanninkerttunen (täällä alalajia stewartianus) sekä uudenseelanninsieppoja ja paljon makomakoja.

Vaellusreitistä on syytä todeta, että muutaman kuivan päivänkin jäljiltä se oli osin yli nilkan upottavaa mutaa, ja goretex-vaelluskenkäni tulivat hyvään tarpeeseen. Sateisella kelillä se voi kuulemma olla pitkospuuosuuksia lukuun ottamatta polveen upottava 14 km savikylypy... Rreissu on tasamaata ja se vei näin tehtynä vähän yli vuorokauden. Jos autiotupa on varattu täyteen, ei vaelluslupaa saa. Opas oli hyvä, mutta kallis; yhteys: www.ruggedyrange.com. Paikan autiotuvasta voi varata itsekkin Obanin Visitor Centerista tai tilata sen etukäteen netin kautta.

Kone pääsaarelle starttasi myrskyisässä tuulessa 13.30 ja pomppiva lento hermostutti muutamaa matkustajaa. Meri allamme Foveauxin salmessa oli ilkeän vihreänharmaa ja täynnään vaahtopäitä. Maksoin auton parkkimaksun kentällä (3 vrk = 8 NZD) ja suuntasin itään. Viiden aikoihin olin Balcluthan pikkukaupungissa ja bukkasin sisään motelliin. Paikka on n. 30 km päässä Nugget Pointin suojellusta niemestä, jossa piti olla keltasilmäpingviinejä ja etelänmerinorsuja, joten sinne siis. Rantahietikon yläpuolella oli katselukoppi, ja merellä liikkui yksi eteläisen rodun kuningasalbatrossi, 9 isoalbatrossia, 2 tummamyrskyliitäjää, yksi kapinmyrskyliitäjä ja loputon määrä nokiliitäjiä. Ei pingviinejä. Jatkoin matkaan majakalle aivan niemen kärkeen, missä oli n. 130 uudenseelanninmerikarhua, vaan ei merinorsuja. Isoalbatrosseja, 2 kapinmyrskyliitäjää ja nokiliitäjiä kaarteli navakan tuulen ajamien aaltojen yllä täälläkin, ja niemen edustajan kalliohuipuilla oli partamerimetsojen ja stewartsaarenmerimetsojen pesimäyhteiskunta. Niemen kärjen yllä liiteli aika yllättäen myös 4 australiankapustahaikaraa.

Palasin katselukopille 20.00 aikaan ja näin jo ylärinteestä rannalla itseään sukivat kaksi keltasilmäpingviiniä (Yellow-eyed penguin, *Megadyptes antipodes*). Tämä maailman

harvinaisin pingviinilaji pesii Eteläsaaren kaakkoisilla rannoilla ja Uuden Seelannin subantarktisilla saarilla. Kolmanneksi suurin pingviini keisari- ja kuningaspingviinin jälkeen (70 cm). Kolmen vartin mittaan pingviinejä nousi rantaan yhteensä 7 kpl. Laji ei pesi yhteiskuntina, vaan hyvälläkin rannalla pareja on vain muutamia. Parkkipaikan pusikoissa oli hopearillejä.

9. joulukuuta: Balclutha - Taiaroa Heads - Oamaru

Aamulla satoi rakeita ja tuuli ulvoi. Television mukaan Stewart saarelle luvattiin lunta. Sää oli selvästi suosinut siellä meikäläistä. Ei muuta kuin jatkamaan itärannikkoa myöten kohti pohjoista, Otagon niemimaata. Kovassa sateessa jätin pari lintujärveä katsomatta. Vähitellen sade muuttui kuuroittaiseksi, kun saavutin Otagon ja ajoin pitkän niemen kärkeen Taiaroa Headsiin. Täällä on maailman ainoa albatrossien mannermaalla oleva pesimäyhteiskunta tiukkaan suojellussa luonnonpuistossa: viitisenkymmentä pohjoisen sanfordi-alalajin kuningasalbatrossia.

Opastuskeskuksessa pidettiin hyvä luento albatrosseista ja sitten päästiin puoleksi tunniksi katsomaan yhteisön menoa katselurakennuksen tummennettujen ikkunoiden taakse. Muutaman kymmenen metrin päässä oli kuusi hautovaa kuningasalbatrossia korkeassa ruohikossa. Viisi pariutumaton lintua suoritti taitolentoa päittemme yllä ja yritti välillä laskeutuen tehdä joukossa vaikutusta toisiinsa pöyhistellen. Hieno kokemus. Puoli tuntia oli ohi liiankin pian. Ulkona auringossa viima oli niin kova, että hyvä että pystyssä pysyi. Seuraava sadekuuro ajoi minut sisään autoon, mistä kiikaroin kärjen yllä myrskyssä vaivattomasti paikallaan ilmassa leijailevia albatrosseja.

Tämän jälkeen menin kelin taas kirkastuttua iltapäivällä muutaman kilometrin päässä olevan Penguin Placeen, jolla yksityisellä suojelualueella on takuuvarma mahdollisuus nähdä keltasilmäpingviinejä. Paikka on saanut vinon pinon luonnonsuojelu- ja ekoturismipalkontoja. Jopa eläinlääkäri hoitamassa loukkaantuneita lintuja. Keinotekoiset pesäonkalot ovat tuottaneet hyvää menestystä, kun lisäksi tuodut pedot on alueelta hävitetty. Pingviinejä näkyikin 8, osa bunkkerimaisesta piilokopista katsottuna vain muutaman metrin päästä.

Sadekuurojen saattamana ajoin iltaa myöten pohjoisemmas Oamaruun, jossa rankka sadekeli esti alueen runsaiden sinipingviinien stajjaamisen.

10. joulukuuta: Oamaru - Peel Forest - Lake Ellesmere - Christchurch

Sää jatkui sateisena. Sateen tauotessa hetkeksi kävin katsomassa 1. valtatie ja meren välissä olevan Wainonon laguunin. Vesiäisiä oli paljon, sadoittain australianlapasorsia ja suomutaveja ja mustajoutsenia. Kanadanhanhiakin oli yli sata. Muutama australiankapustahaikara, pitkäjalkoja ja paratiisisorsia. Laguuni on suuri, ja ehdin katsoa vain eteläpään ennen kuin sade taas yltyi. Rantavallilla oli uudenseelannintyllejä.

Tämän jälkeen koukkasin tien länsipuolelle Peelin suojelumetsään, jossa suurimpien totarahavupuiden ympäröimä oli 8 metriä. Tihkusateessa näkyi ja kuului tuita, makomakoja ja

metsäviihittäjiä. Uuden Seelannin alkuasukkaat maorit veistivät yli 10 metriset sotakanootinsa Eteläsaarella juuri totarasta.

Sade taukosi, ja iltapäivällä kiersin Christchurchin esikaupungissa olevaa massiivista Ellesmeren laguunia. Kova etelätuuli oli ajanut vedet juuri pohjoisrannalle johon tulin (ns. Embankment road: ajo-ohje tänne oli Chambersin kirjassa puutteellinen), joten kahlaajat olivat enimmäkseen kadoksissa. Paikalla oli tusinan verran uudenseelannintyllejä ja lisäksi pitkäjalkoja. Mustajoutsenia oli yli 700 ja australiankapustahaikaroita 19. Myös suomutaveja, paratiisisorsia ja kaksi australianlapasorsaa. Paikallinen orni kertoi, että tällä tuulella kahlaajamassat ovat etelärannalle, jonne ei ole varsinaista tietä. Kuulemma mm. kymmeniä rusokaulasirrejä. Sateen taas jatkuessa palasin takaisin autoon enkä viitsinyt lähteä etsimään tietäni laguunin etelärantaan. Oli perjantai-ilta ja motellihuoneen löytäminen oli kiven takana Christchurchissa.

11. joulukuuta: Christchurch - Auckland

Luovutin aamulla uskollisesti palvelleen Toyotan Avikselle lentoasemalla. Yhdysvallat muuten käyttää Christchurchia Etelänapamantereen huoltolentojensa tukikohtana. Eteläisin kansainvälisten mittojen lentokenttä. Lento takaisin Pohjoissaarelle, missä perillä 14.00 huiteissa. Sade oli siirtynyt tänne, joten bukkasin itseni lentokenttämotelliin yrittämättä enempää lintujen etsintää.

12. joulukuuta: Auckland -

Loputtomalta tuntuva paluumatka alkoi 09.30 lennolla Hong Kongiin 11h 30 min, sieltä yötä myöten Singaporeen.

13. joulukuuta: Singapore

Koska loppulento Suomeen lähti vasta iltayöstä, ehdin kiertää kaksi paikallista suojele- aluetta, jotka tuottivat 24 lajia lintuja, mm. komea mustatöyhtöhaukka (Black baza), sekä Malesian varaaneja (Malesian water monitor) – noin 2-metriset liskot selittivät, miksei Mangrove-luonnonpuistossa pesinyt vesilintuja. Lisäksi maalla liikkuvia liejuryömijäkaloja ja pitkähäntämakaki-apinoita.

Lento Suomeen iltakymmeneltä, perillä 14. joulukuuta 09.00.

Kaiken kaikkiaan Uudessa Seelannissa löytyi 106 lajia lintuja, joista 82 oli eliksiä ja näistä 42 endeemejä.

LAJILISTA

1. Ruskokiivi
5 kpl - Stewart Island
2. Pikkukiivi
3 kpl - Tiritiri Matangi
3. Jättiläisalbatrossi
7 - Kaikoura
4. Kuningasalbatrossi
15 - Kaikoura, Taiaroa Heads, Nugget Point
5. Mustakulma-albatrossi
4 - Kaikoura
6. Iso-albatrossi
60+ - Kaikoura, Nugget Point
7. Juovasiipiliitäjä
3 - Tiritiri Matangi
8. Nokiliitäjä
Nugget Point, Stewart Island, erittäin runsas
9. Uudenseelanninliitäjä
Tiritiri Matangi - runsas
10. Tummapikkuliitäjä
Kaikoura
erittäin runsas
11. Kääpiöliitäjä
5 kpl - Tiritiri Matangi
12. Tasmanianmeriliitäjä
40+ - Kaikoura
13. Isomeriliitäjä
4 kpl - Kaikoura
14. Kapinmyrskyliitäjä
50+ - Kaikoura, Nugget Point
15. Tumمامyrskyliitäjä
12 Kaikoura, Nugget Point
16. Keltasilmäpingviini
15 - Otagon niemimaa, Nugget Point

17. Sinipingviini
Tiritiri Matangi; Stewart Island - yleinen

18. Vuonopingviini
4 kpl - Milford Sound, Doubtful Sound

19. Australiansuula
yleinen

20. Merimetso
3 kpl - Miranda, Shakespear park

21. Kaunomerimetso
Pohjoissaari, Kaikoura - yleinen

22. Mustamerimetso
1 kpl - Gulf Harbour

23. Australianmerimetso
2 kpl - Manapouri, Riverton Rocks

24. Stewartsaarenmerimetso
Riverton Rocks, Stewart Island, Nugget Point, yleinen

25. Partamerimetso
kuten Stewartsaarenmerimetso

26. Valkonaamahaikara
yleinen

27. Australiankapustahaikara
rannikon laguunit, yleinen

28. Mustajoutsen
rannikon laguunit, yleinen

29. Kanadanhani
100+ - Wainonon laguuni

30. Tuhkahanhi
5 kpl - St Anne's Lagoon

31. Paratiisisorsa
yleinen

32. Sinisorsa
Pohjoissaari - yleinen

33. Juovanaamasorsa
20+ - Mangere

34. Suometavi
rannikon laguunit - yleinen
35. Uudenseelannintavi
7 kpl - Tiritiri Matangi
36. Australianlapasorsa
rannikon laguunit, etenkin Wainono - yleinen
37. Uudenseelanninsotka
Eteläsaari, yleinen
38. Australiansuohaukka
Etelä- ja Pohjoissaari, yleinen
39. Uudenseelanninhaukka
2 kpl Manapourin pohjoispuolella, Kepler Trackin parkkipaikan luona
40. Kaliforniantupsuviiriäinen
5 kpl - Shakespear Park
41. Australianviiriäinen
7 kpl - Tiritiri Matangi
42. Fasaani
2 kpl - Shakespear Park
43. Riikinkukko
2 kpl - Shakespear Park
44. Vekaluhtakana
14 kpl - Ulva Island / Stewart
45. Putotohuitti
2 kpl - Tiritiri Matangi
46. Sulttaanikana
Pohjoissaari - yleinen
47. Takahe
5 kpl - Tiritiri Matangi
48. Nokikana
10+ - St Anne's Lagoon
49. Eteläsaarenmeriharakka
yleinen
50. Nokimeriharakka
yleinen

51. Pitkäjalka
yleinen
52. Mustapitkäjalka
13 kpl - Tasman joen suisto
53. Uudenseelanninkurmitsa
5 kpl - Miranda
54. Uudenseelannintylli
yleinen Eteläsaarella
55. Kieronokkatylli
27 kpl - Miranda, Mangere, Tasman joen suisto
56. Naamiohyppä
yleinen viljelyillä mailla
57. Karikukko
Miranda, Kaikoura
58. Isosirri
Mangere, Miranda, Riverton - yleinen lietteisissä rannikon laguuneissa
59. Suippopyrstösirri
5 kpl - Miranda
60. Punakuiri
kuten isosirri
61. Rantakurvi
1kpl - Miranda
62. Merikihu
2 kpl - Tiritiri Matangi
63. Etelänselkälökki
erittäin yleinen
64. Hopealokki
yleinen rannikoilla
65. Uudenseelanninlokki
mm. Miranda - hopealokkia harvinaisempi, enemmän sisämaassa
66. Mustanokkatiira
yleinen rannikoilla
67. Uudenseelannintiira
Eglington Valley, Tasman joen suisto - sisämaassa

68. Räyskä
3 kpl - Mangere, Miranda
69. Pikkutiira
1 kpl - Miranda
70. Uudenseelanninkyyhky
20+ - Shakespear Park, Tiritiri Matangi, Stewart
71. Kaka
20+ - Stewart Island
72. Kea
5 kpl - Homer tunnel
73. Valkokurkkurosella
11 kpl - Shakespear Park
74. Uudenseelanninviherkaija
30+ - Shakespear Park, Tiritiri Matangi, Stewart
75. Kruunuviherkaija
1 kpl - Ulva Island / Stewart
76. Morepork
3 kpl - Shakespear Park, Stewart
77. Pyhimyskalastaja
13 kpl - Shakespear Park, Tiritiri Matangi, Kepler Track, Stewart
78. Kiuru
yleinen viljelysmailla
79. Australianpääsky
yleinen Pohjoissaarella, harvemmassa Eteläsaarella
80. Uudenseelanninkirvinen
paikoin yleinen - Tasman joen suisto, Eglington valley, Mason Beach / Stewart
81. Rautiainen
paikoin yleinen
82. Mustarastas
yleinen
83. Laulurastas
yleinen
84. Uudenseelanninkerttunen
8 kpl - Invercargill / Bushy Point, Mason Beach track / Stewart

85. Mohua, alalaji albicilla
20+ - Tiritiri Matangi
86. Kiipijämaluri
15+ - Ulva Island / Stewart, Gunn Lake / Eglington valley
87. Uudenseelanninmaluri
yleinen metsissä
88. Tiaisviuhkamonarkki
20+ - Shakespear Park, Tiritiri Matangi, Kepler Track, Stewart
89. Peukaloissieppo
Stewart Island - Eteläsaaren alalaji yleinen
90. Uudenseelanninsieppo
22 kpl - Tiritiri Matangi, Eglington valley, Stewart
91. Hopearilli
yleinen
92. Uudenseelanninmesikko
24 kpl - Tiritiri Matangi
93. Makomako
Tiritiri Matangi, Eteläsaaren metsät, Stewart - yleinen
94. Tui
alkuperäistä puustoa sisältävät metsät - yleinen
95. Keltasirkku
yleinen
96. Peippo
yleinen
97. Viherpeippo
harvalukuinen
98. Tikli
harvalukuinen
99. Urpiainen
yleisehkö
100. Varpunen
yleinen
101. Kottarainen
yleinen

102. Pihamaina
Pohjoissaari - yleinen

103. Tiiki
23 kpl - Tiritiri Matangi, Ulva Island / Stewart

104. Isohuiluvaris
yleinen maanviljelysalueilla

105. Australianruokokerttu
1 kpl - St Anne's Lagoon

106. Metsävillistäjä
Eteläsaaren alkuperäistä korkeaa puustoa sisältävät metsät - yleinen